

Številka: 007-1/2011/
Datum: 28. 3. 2014

Državni zbor RS
Šubičeva ulica 4
1000 Ljubljana

Zadeva: Odgovor na zaprosilo za mnenje glede novele Zakona o dostopu do informacij javnega značaja (ZDIJZ-D)

Spoštovani,

prejeli smo predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o dostopu do informacij javnega značaja (ZDIJZ – D), do katerega pa smo zadržani.

Informacijski pooblaščenec sicer pozdravlja pobudo za večjo transparentnost delovanja bank, ki so bile deležne ukrepov v skladu z zakonom o ukrepih za krepitev stabilnosti bank, vendar pa meni, da predlagan poseg v poslovanje bank, ki (še vedno) opravljajo gospodarsko dejavnost na trgu, ni sorazmeren in bi lahko imel več negativnih kot pozitivnih učinkov.

Predlagatelj navaja, da je namen predloga novele ZDIJZ – D odprava razlikovanja med tistimi slabimi krediti, ki so bili preneseni na DUTB, in tistimi, ki sodijo v enako slabo bonitetno skupino (D in E) in niso bili preneseni na DUTB. Predlog zakona naj bi prispeval h gospodarnejši in transparentnejši politiki podeljevanja in upravljanja kreditov, česar pa z objavo podatkov o terjatvah bank, ki še vedno delujejo na trgu, po mnenju Informacijskega pooblaščenca, ne bo mogoče doseči. Med slabimi terjatvami, ki so bile prenesene na DUTB, in tistimi, ki so ostale v bankah, namreč obstajajo pomembne razlike:

1. DUTB je pravna oseba javnega prava, ki je ustanovljena po zakonu, za izvajanje javnopravnih nalog. Ni banka in ne opravlja tržne dejavnosti, zato ji škoda zaradi razkritja podatkov iz kreditnih map ne more nastati. Za terjatve, ki so bile prenesene na DUTB, se šteje, da gre za t.i. »mrtve« kredite, ki jih dolžniki ne plačujejo več in glede katerih se bonitetna ocena ne more več spremeniti. Že v zvezi z realizacijo določbe novele ZDIJZ-C, ki ureja javno objavo podatkov o terjatvah, ki so bile prenesene na DUTB, so se pojavile dileme oz. številna odprta vprašanja, ki bodo v praksi oteževale realizacijo te določbe (npr. informacije o tem, da so bile na DUTB prenesene tudi terjatve, ki jih dolžniki še vedno plačujejo, velik obseg dokumentacije, ki jo je treba pregledati pred objavo podatkov,..). Tudi zaradi dejstva, da nam ob pripravi določb 5. in 6. odst. 6.a člena novele ZDIJZ-C, ki smo ju podprli, niso bile predstavljene vse relevantne informacije, smo do nadaljnjega urejanja tega vprašanja, zadržani.
2. Nadalje menimo, da bi bilo treba primarno pridobiti več informacij o tem, zakaj so t.i. slabe terjatve sploh še ostale v bankah. Namen ustanovitve DUTB je bil namreč ravno v tem, da se nanjo prenesejo vse slabe terjatve. Upošteva dejstvo, da očitno ni tako in da je iz različnih javno dostopnih virov mogoče pridobiti različne informacije, ki kažejo na to, da metodologija ocenjevanja posameznih terjatev po različnih vključenih bankah ni bila enotna, se nam postavlja vprašanje, ali gre pri terjatvah, razvrščenih v skupino D in E dejansko za istovrstno »slabe« terjatve. Ob tem ponovno opozarjamo, da so terjatve, ki so še na

bankah, t.i. žive terjatve, njihova bonitetna ocena se tako lahko še spreminja (tudi izboljša). Zakon predvideva, da se objavijo podatki o vseh slabih terjativah D in E, ki so kot takšne definirane v času uveljavitve zakona. Postavlja se vprašanje, ali bodo te informacije upravičeno javno dostopne tudi v primeru, če se bo (po uveljavitvi zakona) bonitetna ocena določene terjatve izboljšala (in se uvrstila v npr. razred C) ter ali ne bo ravno javna objava teh terjatev vplivala na konkurenčni položaj dolžnikov in zmanjšala možnosti za njihovo uspešno poplačilo? Pri teh terjativah gre namreč za t.i. žive terjatve, ki jih banke še vedno upravljajo (lahko npr. reprogramirajo kredite, odložijo plačilo,...), glede razkrivanja podatkov iz poslovnega odnosa med komitentom in banko, pa slednjo zavezuje bančna tajnost. Po drugi strani gre pri teh podatkih tudi za poslovno skrivnost dolžnikov - gospodarskih družb, ki opravljajo pridobitno dejavnost na trgu. Z javno objavo teh podatkov se bo njihov konkurenčni položaj na trgu poslabšal in mogoče dejansko privedel do tega, da terjatev, ki bi jih sicer (vsaj delno) lahko odplačali, ne bodo mogli. Osnovni cilj ukrepov za krepitev stabilnosti bank pa je bil ravno v izboljšanju likvidnosti bank in tudi v zagonu gospodarstva.

3. Velja tudi opozoriti na splošno specifiko bančnega poslovanja, v katerem je glavna doktrina bančna tajnost, ki temeljni na zaupnem medsebojnem odnosu med komitentom in banko. Za razliko od DUTB, banke, ki so bile deležne ukrepov za krepitev stabilnosti, še vedno delujejo na trgu, v tržnih razmerah. Razkrivanje podatkov iz kreditnih map bi nedvomno vplivalo tudi na poslovanje bank s komitenti in lahko se pojavi resna bojazen, da se bodo komitenti raje odločali za poslovno sodelovanje z zasebnimi bankami, kjer možnosti, da bi bile njihove terjatve kdaj javno razkrite, ne bo. Glede na to, da je do predloga te rešitve izrazito zadržana tudi Banka Slovenije, ki je opozorila tudi na nujnost posvetovanja z Evropsko centralno banko, menimo, da je pred vskršnim urejanjem te tematike potrebno pridobiti več informacij, zato predlagamo redni zakonodajni postopek.

Glede na vse navedeno predloga novele ZDIJZ – D v predlagani obliki ne moremo podpreti.

S spoštovanjem,

Informacijski pooblaščenec:
Nataša Pirc Musar, univ.dipl.prav.,
pooblaščenka